

مقدمه

نشریه‌های حسابداری ایران را از نظر ماهیتی می‌توان به دو گروه «نشریه‌های حرفه‌ای» و «نشریه‌های دانشگاهی»، گروه‌بندی کرد. نشریه‌های حسابداری حرفه‌ای ایران، که با وجود تعداد انگشت‌شمار، پیشینه‌ای به‌مراتب درازتر و مخاطبانی به‌مراتب گسترده‌تر از نشریه‌های دانشگاهی دارند، در راستای تحقق هدف اصلی، ناشران آنها که جملگی از نهادهای حسابداری حرفه‌ای ایران هستند، خدمت به عموم و ارتقای جایگاه حسابداران حرفه‌ای در جامعه را دنبال می‌کنند. از سوی دیگر، نشریه‌های حسابداری دانشگاهی ایران که پیشینه انتشار آنها به‌طور عمده به یکی دودهمه اخیر باز می‌گردد، و جامعه مخاطبان آنها نیز محدود به جامعه دانشگاهیان است، ارتقای دانش حسابداری از راه پژوهشهای دانشگاهی را دنبال می‌کنند.

در این مقاله، پس از تبیین روند «دانشگاهی‌سازی» حسابداری در ایران طی دهه‌های اخیر، و مرور مؤلفه‌های اصلی این روند، ابتدا طیف گسترده نشریه‌های حسابداری دانشگاهی ایران، و سپس، تعداد انگشت‌شمار نشریه‌های حسابداری حرفه‌ای ایران به‌طور کلی معرفی می‌شوند. در پایان، چنین نتیجه‌گیری می‌شود که طی دهه‌های اخیر، در نتیجه گسترش و شتاب‌گیری روند دانشگاهی‌سازی

✍ دکتر محسن قاسمی

شغلی، به‌طور عمده بدون توجه به مبانی نظری و تئوریهای نوپدید، طیف متنوعی از خدمات را به کارفرمایان مختلف ارائه کرده‌اند. این روند کمابیش تا دهه‌های آغازین سده بیستم میلادی ادامه داشت؛ تا این‌که شماری از پیشگامان دانشگاهی حسابداری با هدف راه‌اندازی رشته دانشگاهی مستقل «حسابداری»، و خارج کردن آن از زیر سیطره رشته‌هایی همچون اقتصاد و علوم اداری، شروع به نظریه‌پردازی درباره آن کردند. بدین ترتیب، این رشته دانشگاهی مستقل، ابتدا در دانشگاه‌های امریکا متولد شد و به مرور در سرتاسر جهان گسترش یافت.

در ایران نیز نخستین گروه دوازده نفری دانشجویان اعزام به خارج که در پاییز ۱۳۱۵ برای تحصیل حسابداری نوین رهسپار غرب (انگلستان) شدند، به‌جای آن که مشابه دیگر دانشجویان اعزام به‌خارج تحصیلات خود را در یک دانشگاه آغاز کنند، همگی در دوره آموزشی-کارآموزی (نه دانشگاهی) **انجمن حسابداران خبره انگلستان و ولز**^۱ (ICAEW) مشغول به تحصیل شدند، و پس از تکمیل آن دوره حرفه‌ای و عضویت وابسته در آن انجمن حرفه‌ای طی سالهای ۱۳۲۳ و ۱۳۲۴ به ایران بازگشتند. حدود دوازده سال بعد (سال ۱۳۳۶)، دو تن از همین افراد (زنده‌یادان اسمعیل عرفانی و حسن سجادی‌نژاد)، با هدف تأمین حسابداران مورد نیاز صنعت نفت به‌تازگی ملی‌شده ایران، سنگ‌بنای نخستین مؤسسه آموزش عالی حسابداری ایران با عنوان «آموزشگاه عالی حسابداری» (که بعدها به «دانشکده حسابداری و علوم مالی شرکت ملی نفت ایران» تغییر نام داد) را گذاشتند. به‌گواه استادان و دانش‌آموختگان این آموزشگاه عالی، روش آموزشی و حتی بیشتر منابع آموزشی مورد استفاده در این دانشکده از دوره آموزشی-کارآموزی انجمن حسابداران خبره انگلستان و ولز الگوبرداری شده بود؛ به‌گونه‌ای که حتی کلاسهای این آموزشگاه عالی نیز به‌طور عمده بعدازظهرها برگزار می‌شد، و دانشجویان صبحها را

حسابداری در ایران، بخش عمده‌ای از منابع مالی و انسانی صرف‌شده در امور آموزشی و پرورشی حسابداران مورد نیاز کشور، بر گسترش تحصیلات دانشگاهی-به‌جای ترویج و توسعه گواهینامه‌های حرفه‌ای- متمرکز شده است. به‌همین نسبت نیز، بخش عمده‌ای از منابع مالی و انسانی صرف‌شده در تولید نشریه‌های حسابداری ایران در خدمت انتشار سیل فزاینده مقاله‌های علمی-پژوهشی گرفته‌شده از پایان‌نامه‌های دانشگاهی مقاطع تحصیلات تکمیلی (کارشناسی‌ارشد و دکتری)، قرار داشته است. مقاله‌هایی که با توجه به رکود فزاینده پژوهشی، نبود تنوع موضوعی، و نارساییهای بنیادی در روش تحقیق، مشخص نیست به‌جز تسهیل ارتقای رتبه دانشگاهی اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها، چه دستاورد دیگری برای حسابداری ایران داشته است.

تکوین دوگانه «حرفه‌ای-دانشگاهی» در حسابداری ایران و جهان

«حسابداری فن است یا علم؟»، این شاید پرسش‌مدمترین پرسشی باشد که در ذهن حسابداران، به‌ویژه حسابداران جوان و دانشجویان حسابداری، در ارتباط با حسابداری مطرح می‌شود. گروهی از حسابداران (به‌طور عمده حسابداران حرفه‌ای) با شاهد آوردن از مصادیق مشاغل متنوع حسابداری، بر این باورند که حسابداری یک زمینه خدماتی، شغلی و حرفه‌ای یا همان به‌اصطلاح «فن» است؛ و گروه مقابل (به‌طور عمده دانشگاهیان) با شاهد آوردن از تئوریهای حسابداری و پژوهشهای دانشگاهی، استدلال می‌کنند که حسابداری یکی از شاخه‌های جدید علوم انسانی است و مشاغل متنوع حسابداران حرفه‌ای نیز بر بنیان این علم بنا شده‌اند. با نگاهی گذرا به تاریخ حسابداری طی قریب به هفت‌هزار سال گذشته، دیده می‌شود که حسابداران در جلوه‌های متنوع

به کارآموزی در واحدهای حسابداری شرکت ملی نفت ایران و واحدهای وابسته می‌گذرانند.

در دیگر دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور نیز که پیش از انقلاب رشته حسابداری در آنها ارائه می‌شد، از جمله، مؤسسه عالی حسابداری، مؤسسه عالی بیمه، مؤسسه عالی بازرگانی، دانشگاه تهران، دانشگاه ملی (شهید بهشتی فعلی)، دانشگاه فرح (الزهرای فعلی)، ... این رشته دانشگاهی تنها در مقطع لیسانس ارائه می‌شد. بدین ترتیب، دانش‌آموختگان مقطع فوق لیسانس حسابداری پیش از انقلاب که همگی از دانش‌آموختگان دانشکده حسابداری و علوم مالی شرکت ملی نفت ایران بودند، با رویکردی حرفه‌ای (نه مبتنی بر تئوریهای حسابداری) دانش‌آموخته شده بودند.

روند فوق، در چهاردهه اخیر در ایران به مرور کاملاً وارونه شد؛ به گونه‌ای که حسابداری رفته‌رفته از یک زمینه حرفه‌ای و کاربردی به هیئت یک شاخه علمی محض درآمد. این روند «دانشگاهی‌سازی» حسابداری در ایران، که طی یک دهه اخیر شتاب سرسام‌آوری گرفته است، دارای سه مؤلفه اصلی زیر است:

- ۱- گسترش خیره‌کننده تحصیلات تکمیلی دانشگاهی در مقاطع کارشناسی‌ارشد و دکترا حسابداری، که طی سالهای اخیر، پذیرش ده‌ها هزار دانشجو در این مقاطع نمود پیدا کرده است؛ تا بدان جا که به تقریب می‌توان گفت سد کنکور برای پذیرش دانشجو در این مقاطع به کلی برداشته شده است، و هر کسی با هر سطحی از دانش چنانچه اراده کند می‌تواند برای ادامه تحصیل در این مقاطع شرکت کند، و در بیشتر موارد نیز موفق به دانش‌آموختگی خواهد شد.

- ۲- راه‌اندازی و انتشار نشریه‌های متعدد علمی-پژوهشی (با مجوز یا بدون مجوز) که با هدف جابجایی معتبر و حتی نامعتبر (تنها شکلی) به تقاضای فزاینده انتشار مقاله‌های علمی-پژوهشی گرفته‌شده از پایان‌نامه‌های دانشگاهی مقاطع تحصیلی یادشده

منتشر می‌شوند؛ تا بدان جا که حتی سرریز سیل درخواستهای انتشار این قبیل مقاله‌ها روانه نشریه‌های حسابداری حرفه‌ای نیز می‌شود، و این نشریه‌ها که در اساس مأموریت متفاوتی دارند، در کمال شگفتی در پاره‌ای از موارد اقدام به انتشار این مقاله‌ها می‌کنند (به‌طور عمده در مواردی که افراد دانشگاهی مسئولیت سردبیری این مجله‌های حسابداری حرفه‌ای را بر عهده داشته‌اند).

۳- ایجاد گرایشهای تخصصی دانشگاهی در مقاطع تحصیلات تکمیلی حسابداری (به‌طور عمده کارشناسی ارشد)، از جمله حسابداری مدیریت، حسابداری دولتی، حسابرسی، و غیره. در واقع، گسترش روند دانشگاهی‌سازی حسابداری در ایران تا بدان جا پیشرفت کرده است که به جای توسعه و ترویج گواهینامه‌های حسابداری حرفه‌ای متعدد و متنوع در زمینه‌های تخصصی حسابداری، به همان نسبت گرایشهای دانشگاهی متعدد و متنوع برای زمینه‌های مختلف حسابداری در حال راه‌اندازی است؛ و با توجه به این که نگاهی نظری و پژوهشی بر محیط دانشگاه‌ها غالب است، به این زمینه‌های تخصصی نیز از زاویه نظری و پژوهشی (و نه حرفه‌ای و کاربردی) نگاه می‌شود.

نشریه‌های علمی (دانشگاهی) حسابداری ایران

با مراجعه به سامانه رتبه‌بندی نشریات علمی^۲ که زیر مدیریت «کمیسیون نشریه‌های علمی» دفتر سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی امور پژوهشی معاونت پژوهش و فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری جمهوری اسلامی ایران اداره می‌شود، نشریه‌های حسابداری دانشگاهی ایران، که در اسفند ۱۳۹۷ دارای مجوز این کمیسیون بوده‌اند، به ترتیب تاریخ آغاز مجوز به شرح نمایه ۱ است. در این ارتباط، موارد زیر درخور اشاره است:

▪ نخستین مجوز در مهر ۱۳۷۸ برای نشریه «پیشرفت‌های

انتشار این حجم هنگفت

مقاله‌های علمی-پژوهشی

با توجه به

رکود فزاینده پژوهشی

نبود تنوع موضوعی و

نارساییهای بنیادی در

روش تحقیق

مشخص نیست

به جز

تسهیل ارتقای رتبه دانشگاهی

اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها

چه دستاورد دیگری

برای

حسابداری ایران

داشته است

حسابداری» (دانشگاه شیراز) و آخرین مجوز در فروردین ۱۳۹۵ برای نشریه «حسابداری ارزشی و رفتاری» دانشگاه خوارزمی صادر شده است.

▪ مجوز ۱۶ نشریه (۸۹ درصد) در یک دهه اخیر و از سال ۱۳۸۷، صادر شده است.

▪ تعداد ۱۲ نشریه (۶۷ درصد) به‌وسیله دانشگاه‌ها، ۴ نشریه (۲۲ درصد) به‌وسیله

انجمنهای علمی، و ۲ نشریه (۱۱ درصد) به‌وسیله دو دستگاه دولتی حسابداری (دیوان محاسبات کشور و سازمان حسابرسی) منتشر می‌شوند.

▪ تعداد ۹ نشریه (۷۵ درصد) به‌وسیله دانشگاه‌های دولتی، و ۳ نشریه (۲۵ درصد)

به‌وسیله دانشگاه آزاد اسلامی منتشر می‌شوند.

▪ تعداد ۱۷ نشریه (۹۴ درصد) دارای رتبه «علمی-پژوهشی» و ۱ نشریه (۶ درصد)

دارای رتبه «علمی-ترویجی» هستند.

▪ تعداد ۱۴ نشریه (۷۸ درصد) به‌صورت «فصلنامه» و ۴ نشریه (۲۲ درصد) به‌صورت

«دوفصلنامه» منتشر می‌شوند.

▪ تعداد ۱۷ نشریه (۹۴ درصد) به زبان فارسی و ۱ نشریه (۶ درصد) به زبان انگلیسی

منتشر می‌شوند.

▪ چهار نفر (علی ثقفی، علی رحمانی، فریدون رهنمای رودپشتی، و محسن دستگیر)

همزمان مسئولیت سردبیری دو نشریه را بر عهده دارند.

در ارتباط، با فهرست نشریه‌های حسابداری دانشگاهی ایران که در نمایه ۱ ارائه

شده‌اند، لازم به اشاره است، در مراجع دیگر، از جمله، سامانه جامع رسانه‌های

کشور^۳ زیر نظارت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، بانک اطلاعات نشریات

کشور^۴ و پایگاه مجلات تخصصی نور^۵، نام شماری دیگر از نشریه‌های دانشگاهی

به چشم می‌خورد که فهرست آنها در نمایه ۲ ارائه شده است. ولی به دلیل آن که

«سامانه رتبه‌بندی نشریات علمی» تنها مرجع رسمی صدور مجوز برای اعتباردهی

به نشریه‌های دانشگاهی در ایران است، از ذکر نام این شمار از نشریه‌ها در نمایه ۱

خودداری شده است.

همان‌طور که در نمایه ۲ دیده می‌شود، از بین این ۲۱ نشریه، تنها نشریه «حامی

حسابدار» در قالب یک نشریه خبری منتشر می‌شود، و ۲۰ نشریه دیگر بدون آن که

نام آنها در «سامانه رتبه‌بندی نشریات علمی» (وزارت علوم) درج شده باشد، در قالب

نشریه‌های «علمی-پژوهشی» و بعضی به زبان انگلیسی در حال انتشار هستند. شماری

نماینه ۱- فهرست نشریه‌های حسابداری علمی (دانشگاهی) ایران

ردیف	کد مموب کمیسیون	نام مجله	صاحب امتیاز	مدیرمسئول	سر دبیر	رتبه	زبان	دوره انتشار	موضوع افتمصم	انفار ممبوز	مور افلااع رسانی ایترنی
۱	۲۷۹	پیشرفت‌های حسابداری	دانشگاه شیراز	قاسم حبیب آگهی	محمد نمازی	علمی-پژوهشی	فارسی	دوفصلنامه	حسابداری	۱۳۴۵:۰۷	jiaa.shirazu.ac.ir
۲	۲۲۶	بررسیهای حسابداری و حسابرسی	دانشگاه تهران	طهرمورت حسینی پور باسوری	سامان میرانی	علمی-پژوهشی	فارسی	فصلنامه	حسابداری	۱۳۴۵:۰۷	acct@rev.ut.ac.ir
۳	۲۸۵	تحقیقات حسابداری و حسابرسی	انجمن حسابداری ایران	--	علی تقی	علمی-پژوهشی	فارسی	فصلنامه	حسابداری	۱۳۴۵:۰۷	iaa@ar.com
۴	۱۰۴۲	پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی	دانشگاه آزاد اسلامی	فرزانه جیدپور	رسمان ججاری	علمی-پژوهشی	فارسی	فصلنامه	حسابداری	۱۳۴۵:۰۷	fiar.iaucb.ac.ir
۵	۲۶۲	پژوهش‌های حسابداری مالی	دانشگاه اصفهان	ناصر ایردی‌نیا	محسن دستگیر	علمی-پژوهشی	فارسی	فصلنامه	حسابداری	۱۳۴۵:۰۷	fiar.ui.ac.ir
۶	۳۱۳	دانش حسابداری	دانشگاه شهید باقر کرمان	امید پور جلدی	امید پور جلدی	علمی-پژوهشی	فارسی	فصلنامه	حسابداری	۱۳۴۵:۰۷	jak.uk.ac.ir
۷	۳۰۹	حسابداری مدیریت	دانشگاه آزاد اسلامی	هاشم نیکومرام	فریدون همدانی وودپیشی	علمی-پژوهشی	فارسی	فصلنامه	حسابداری	۱۳۴۵:۰۷	jma.srbiau.ac.ir
۸	۲۸۶	مطالعات حسابداری و حسابرسی	انجمن حسابداری ایران	--	علی تقی	علمی-پژوهشی	فارسی	فصلنامه	حسابداری	۱۳۴۵:۰۷	iaa@as.com
۹	۳۱۴	دانش حسابرسی	دیوان محاسبات کشور	عبدالرضا رحمانی فقلی	محمد تقسیم عثمانی	علمی-پژوهشی	فارسی	فصلنامه	حسابداری	۱۳۴۵:۰۷	dame@sh.dnk.ir
۱۰	۹۰۲	دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت	انجمن حساباری مدیریت ایران	هاشم نیکومرام	فریدون همدانی وودپیشی	علمی-پژوهشی	فارسی	فصلنامه	حسابداری	۱۳۴۵:۰۷	jma@sh.srbiau.ac.ir
۱۱	۸۶۳	پژوهش‌های تجربی حسابداری	دانشگاه الزهرا (س)	سیدعلی حسینی	علی رحمانی	علمی-پژوهشی	فارسی	فصلنامه	حسابداری	۱۳۴۵:۰۷	jera.al/zahra.ac.ir
۱۲	۷۹۶	حسابداری مالی	دانشگاه آزاد اسلامی	فرزاد کریمی	محسن دستگیر	علمی-پژوهشی	فارسی	فصلنامه	حسابداری	۱۳۴۵:۰۷	qf@aj.ir
۱۳	۷۹۵	مطالعات تجربی حسابداری مالی	دانشگاه علامه طباطبائی	لمیا افت	جعفر باباجانی	علمی-پژوهشی	فارسی	فصلنامه	حسابداری	۱۳۴۵:۰۷	qfma@atu.ac.ir
۱۴	۱۰۷۰	دانش حسابداری مالی	دانشگاه بین‌المللی امام خمینی	حمید حقیقت	غلامرضا کر دستانی	علمی-پژوهشی	فارسی	فصلنامه	حسابداری	۱۳۴۵:۰۷	jf@k.journals.iknu.ac.ir
۱۵	۱۳۰۰	حسابداری دولتی	دانشگاه پیام نور	عزیز گرد	علی رحمانی	علمی-پژوهشی	فارسی	دوفصلنامه	حسابداری	۱۳۴۵:۰۷	gna.journals.pnu.ac.ir
۱۶	۱۱۹۹	International Journal of Finance and Managerial Accounting	انجمن مهندسی مالی ایران	--	شمس فالاح	علمی-پژوهشی	انگلیسی	فصلنامه	مالی	۱۳۴۵:۰۷	ijfma.srbiau.ac.ir
۱۷	۱۲۵۳	پژوهش‌های کاربردی در گزارشگری مالی	مرکز تحقیقات تخصصی حسابداری و حسابرسی سازمان حسابرسی	--	حمید حقیقت	علمی-پژوهشی	فارسی	دوفصلنامه	حسابداری	۱۳۴۵:۰۷	ar@f.ir
۱۸	۱۲۴۳	حسابداری ارزشی و وفاری	دانشگاه خوارزمی	خسرو مطلق	زفر ایدانی دیلمی	علمی-پژوهشی	فارسی	دوفصلنامه	حسابداری	۱۳۴۵:۰۷	aap@k.knu.ac.ir

منبع: سامانه رتبه‌بندی نشریات علمی (journals.mst.ir)، کمیسیون نشریات علمی، دفتر سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی امور پژوهشی، معاونت پژوهش و فناوری و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری جمهوری اسلامی ایران، اسفند ۱۳۹۷

ردیف	نام مجله	صاحب امتیاز	مدیر مسئول	سر دبیر	موقعیت جغرافیایی	زبان	دوره انتشار	شماره مجوز*	تاریخ مجوز*
۱	بررسی‌های حسابداری	دانشگاه شهید چمران اهواز	سید علی واعظ	--	اهواز	فارسی-انگلیسی	فصلنامه	۶۶۹۲	۱۳۸۹/۰۱/۱۶
۲	پژوهش حسابداری	دانشگاه الزهراء	علی رحمانی	--	تهران	فارسی-انگلیسی	فصلنامه	۲۲۰۷۸	۱۳۸۹/۰۹/۰۱
۳	پژوهش در حسابداری و علوم اقتصادی	مهرداد فتحی	مهرداد فتحی	--	کرج	فارسی	فصلنامه	۸۱۵۲۱	۱۳۶۶/۱۲/۱۴
۴	پژوهش‌های مدیریت و حسابداری	علی خوزین	علی خوزین	--	گرگان	فارسی	ماهنامه	۲۲۹۱۱	۱۳۹۳/۰۲/۲۹
۵	پژوهش‌های نوین حسابداری و حسابرسي	دانشگاه خاتم	مجید قاسمی	--	تهران	فارسی-انگلیسی	فصلنامه	۷۸۸۲۷	۱۳۵۸/۰۶/۰۶
۶	تحقیق و توسعه در اقتصاد و حسابداری	رضا اعطایی زاده	رضا اعطایی زاده	--	اردبیل	فارسی-انگلیسی	فصلنامه	۸۲۷۱۳	۱۳۹۷/۰۶/۰۵
۷	تحلیل‌های حسابداری و حسابرسي	مهرداد صدرا آرا	مهرداد صدرا آرا	--	رشت	فارسی-انگلیسی	فصلنامه	۸۳۲۲۴	۱۳۹۷/۰۸/۱۴
۸	چشم‌انداز حسابداری و مدیریت	سعید شیویریان	سعید شیویریان	--	تبریز	فارسی-انگلیسی	فصلنامه	۸۲۰۲۳	۱۳۹۷/۰۲/۲۸
۹	حسابدار	سیدمحمدجواد مدنیان	سیدمحمدجواد مدنیان	--	مشهد	فارسی-انگلیسی	فصلنامه	۸۳۹۹۲	۱۳۹۷/۰۸/۱۴
۱۰	رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری	محمد شاه محمدی	محمد شاه محمدی	--	رشت	فارسی-انگلیسی	فصلنامه	۷۹۴۸۰	۱۳۶۰/۰۴/۱۲
۱۱	مطالعات پیشرفته حقوق، حسابداری و امور اقتصادی بین‌الملل	لیلا یوسفی	لیلا یوسفی	--	تهران	فارسی-انگلیسی	فصلنامه	۸۳۴۸۰	۱۳۹۷/۰۴/۲۵
۱۲	مطالعات تطبیقی در مدیریت مالی و حسابداری	رضا اعطایی زاده	بهاره حسین‌نژاد نادانی	--	اردبیل	فارسی-انگلیسی	فصلنامه	۷۹۹۲۹	۱۳۶۰/۰۷/۰۱
۱۳	نظریه نوین حسابداری	مرکز آموزش عالی رده	سید محمد کاظم تائبی	--	قزوین	فارسی	فصلنامه	۶۱۹۰۹	۱۳۹۹/۰۶/۱۵
۱۴	حسابرسي فناوری اطلاعات	سیدمحسن هاشمی	سیدمحسن هاشمی	--	تهران	فارسی-انگلیسی	سالنامه	۲۳۲۵۴	۱۳۹۳/۰۲/۱۲
۱۵	International Journal Of Management Accounting And economics	بهروز حسن‌نژاد کاشانی	بهروز حسن‌نژاد کاشانی	--	مشهد	انگلیسی	آل‌این	۲۳۵۶۰	۱۳۹۲/۱/۲۸
۱۶	Iranian Journal of Accounting, Auditing and Finance	دانشگاه فردوسی مشهد	محمد علی باقرپور لادانی	--	مشهد	انگلیسی	فصلنامه	۱۷۱۵۳	۱۳۷۷/۰۹/۲۰
۱۷	Journal of Advanced Research in Accounting and Auditing	محمود بنی	محمود بنی	رفسانلی رویایی	سمنان	انگلیسی	فصلنامه	۰۰	۰۰
۱۸	حسابداری سلامت	دانشگاه علوم پزشکی شیراز	مسعود ابوالحلاج	غلامحسین مهدوی	شیراز	فارسی	دوفصلنامه	۰۰	۰۰
۱۹	مطالعات مدیریت و حسابداری	مؤسسه آموزش عالی غیرانتفاعی پاکستان	موتیچر چفده	--	تاکستان	فارسی	فصلنامه	۰۰	۰۰
۲۰	مطالعات اقتصاد، مدیریت مالی و حسابداری	مرکز توسعه آموزش‌های نوین ایران	--	رضان غلامی	شیراز	فارسی	فصلنامه	۰۰	۰۰
۲۱	پژوهش‌های جدید در مدیریت و حسابداری	مؤسسه آموزش عالی نگاره	--	اصغر بابلیا	تهران	فارسی	فصلنامه	۰۰	۰۰

* منبع: سامانه‌ی جامع رسانه‌های کشور، معاونت امور مطبوعاتی و رسانهای، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ایران، اسفند ۱۳۹۷
 ** این نشریات از بانک اطلاعات نشریه‌های کشور (www.magiran.com) و پایگاه مجلات تخصصی نور (www.noormags.ir) استخراج شده‌اند.

از هدف اصلی ناشران آنها که جملگی از نهادهای حرفه‌ای حسابداری ایران هستند، در خدمت به عموم و ارتقای جایگاه حسابداران حرفه‌ای در جامعه خلاصه می‌شود.

تفاوت عمده دیگر بین نشریه‌های حسابداری حرفه‌ای و نشریه‌های حسابداری دانشگاهی در ایران، تنوع بسیار بالای مطالب منتشرشده در نشریه‌های حسابداری حرفه‌ای است. برخلاف نشریه‌های حسابداری دانشگاهی که در ماهیت به انتشار مقاله‌های علمی-پژوهشی گرفته‌شده از پایان‌نامه‌های دانشگاهی می‌پردازند، در نشریه‌های حسابداری حرفه‌ای طیف متنوعی از مقاله‌ها (تألیف یا ترجمه)، یادداشتها، میزگردها، مصاحبه‌ها، اخبار، و گزارشهایی درباره موضوعهای متنوع مورد علاقه حسابداران حرفه‌ای، منتشر می‌شود. از این رو، برخلاف نشریه‌های حسابداری دانشگاهی که تنها به عنوان منابع مرجع از سوی دانشگاهیان مورد استفاده پژوهشی قرار می‌گیرند، نشریه‌های حرفه‌ای به عنوان منابع آموزشی و خبری از سوی جامعه بزرگ حسابداران حرفه‌ای شاغل در زمینه‌های متنوع شغلی حسابداری مورد مطالعه قرار می‌گیرند.

از این نشریه‌ها حتی فاقد مرکز اطلاع‌رسانی اینترنتی، دفتر تحریریه، و اطلاعات تماس مشخص هستند، و آن طور که از قراین و شواهد برمی‌آید به صورت شخصی و متأسفانه با رویکرد تجاری اداره می‌شوند. گرچه، با توجه به وجود چندهزار دانشجوی مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری حسابداری که در سالهای اخیر در نتیجه «دانشگاهی‌سازی» حسابداری در ایران در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی متعدد و متنوع فعال در اقصی نقاط کشور پذیرفته شده‌اند، و به طور عمده بخشی از نمره پایان‌نامه آنان منوط به انتشار مقاله گرفته‌شده از پایان‌نامه‌هایشان شده است، دانشجویان چاره‌ای جز روی آوردن به این قبیل نشریه‌ها در پیش روی خود نمی‌بینند.

نشریه‌های حسابداری حرفه‌ای ایران

فهرست نشریه‌های حرفه‌ای انگشت‌شماری که هم اینک از سوی نهادهای حرفه‌ای حسابداری ایران منتشر می‌شوند، در **نمایه ۳** ارائه شده است. هدف اصلی انتشار این نشریه‌ها که پیشینه‌ای به مراتب درازتر و مخاطبانی به مراتب گسترده‌تر از نشریه‌های دانشگاهی دارند، برآمده

نمایه ۳- فهرست نشریه‌های حسابداری حرفه‌ای ایران

ردیف	نام مجله	صاحب امتیاز	مدیرمسئول	سردبیر	زبان	دوره انتشار	آغاز انتشار	مرکز اطلاع‌رسانی	رایانامه
۱	حسابدار	انجمن حسابداران خبره ایران	مهدی تقوی	محسن قاسمی	فارسی	ماهنامه	پاییز ۱۳۵۵	hesabdar.iica.ir	hesabdar@iica.ir
۲	حسابرس	سازمان حسابرسی	اکبر سهیلی‌پور	یداله مکرمی	فارسی	دوماهنامه	زمستان ۱۳۷۷	hesabras.com	article@hesabras.org
۳	حسابدار رسمی	جامعه حسابداران رسمی ایران	رحمت‌اله صادقیان	هیئت تحریریه	فارسی	فصلنامه	تابستان ۱۳۸۳	iacpa.ir	hesabdarrasmi@iacpa.ir
۴	حسابرسان داخلی*	انجمن حسابرسان داخلی ایران	علی رحمانی	عباس ارباب‌سلیمانی	فارسی	دوماهنامه	بهار ۱۳۹۳	hesabrasandakheli.ir	

* این نشریه از زمستان ۱۳۹۶ تاکنون منتشر نشده است.

دانشگاهی دانشجویان مقاطع تحصیلات تکمیلی حسابداری قرار داشته است، و حتی امکانات و فضای بسیار ناچیز اختصاص داده شده به انتشار نشریه های حسابداری حرفه ای ایران نیز در پاره ای از موارد، مورد دست اندازی دانشگاهیان قرار گرفته است. انتشار این حجم هنگفت مقاله های علمی- پژوهشی، با توجه به رکود فزاینده پژوهشی، نبود تنوع موضوعی، و نارسایی های بنیادی در روش تحقیق، مشخص نیست به جز تسهیل ارتقای رتبه دانشگاهی اعضای هیئت علمی دانشگاه ها، چه دستاورد دیگری برای حسابداری ایران داشته است.

این روند به شدت نامتناسب، در حالی در خصوص نشریه های حسابداری ایران شکل گرفته است که اهالی جامعه بزرگ چند میلیونی حسابداران حرفه ای ایران، به طور روزافزون خواستار دریافت مطالب آموزشی و خبری به روز، جامع، و اثربخش در زمینه های متنوع حسابداری مالی، حسابداری بها، حسابداری مدیریت، حسابداری مالیاتی، حسابرسی مستقل، حسابرسی داخلی، و دیگر موضوعهای متنوع روز بوده اند؛ گرچه، همچنان شاهد آن هستیم که بخش عمده ای از منابع مالی و انسانی صرف شده در نشریه های حسابداری ایران در خدمت انتشار سیل فزاینده مقاله های علمی-پژوهشی گرفته شده از پایان نامه های دانشجویان مقاطع تحصیلات تکمیلی حسابداری قرار دارد.

پانوشتها:

- 1- The Institute of Chartered Accountants in England and Wales (<https://www.icaew.com>)
- ۲- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، سامانه رتبه بندی نشریه های علمی (<http://journals.msrt.ir>)
- ۳- سامانه جامع رسانه های کشور (www.e-rasaneh.ir)
- ۴- بانک اطلاعات نشریه های کشور (www.magiran.com)
- ۵- پایگاه مجلات تخصصی نور (www.noormags.ir)

چالشهای نشریه های حسابداری علمی (دانشگاهی) و حرفه ای ایران

با توجه به ویژگیهای محیطی حرفه حسابداری و دانشگاه های ایران و با توجه به روند دانشگاهی سازی حسابداری در ایران که پیش از این به آنها اشاره شد، شماری از چالشهای اصلی پیش روی نشریه های حسابداری دانشگاهی و نشریه های حسابداری حرفه ای ایران به شرح زیر درخور اشاره است.

اهم چالشهای پیش روی نشریه های حسابداری علمی (دانشگاهی) ایران:

- بحران اعتبار نشریه های بدون مجوز،
 - کمبود نیروی انسانی متخصص مورد نیاز هیئت علمی این نشریه ها،
 - رکود پژوهشی و نبود تنوع موضوعی در مقاله های علمی-پژوهشی،
 - فراهم نبودن زیرساختهای مورد نیاز برای انتشار الکترونیکی این نشریه ها.
- اهم چالشهای پیش روی نشریه های حسابداری حرفه ای ایران:
- کمبود همیشگی مطالب حرفه ای مناسب انتشار در این گروه از نشریه ها،
 - شکاف موجود بین موضوعهای مورد علاقه نویسندگان و خوانندگان این نشریه ها.

نتیجه گیری

با توجه به نگاه گذاری که در این مقاله به وضعیت کنونی نشریه های حسابداری ایران انجام شد، دیده می شود که زیر تأثیر گسترش و شتاب گیری روند «دانشگاهی سازی» حسابداری در ایران طی دهه های اخیر، بخش عمده منابع مالی و انسانی صرف شده در امور آموزشی و پرورشی حسابداران مورد نیاز کشور، بر گسترش تحصیلات دانشگاهی- به جای ترویج و توسعه گواهینامه های حرفه ای- متمرکز شده است. به همین نسبت نیز بخش عمده ای از منابع مالی و انسانی صرف شده در تولید نشریه های حسابداری ایران در خدمت انتشار سیل فزاینده مقاله های علمی-پژوهشی گرفته شده از پایان نامه های